

Schriftelijke vragen en opmerkingen over de reactie op aangenomen moties inzake het Landelijk afvalbeheerplan 2009–2021 (30 872, nr. 45)

Den Haag, 1 juli 2009

Namens de vaste commissie voor Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer verzoek ik u, naar aanleiding van uw brief d.d. 22 juni 2009 inzake uw reactie op de aangenomen moties inzake het Landelijk afvalbeheerplan 2009–2021, antwoord te geven op de vragen en opmerkingen zoals door de verschillende fracties hieronder zijn ingebracht.

Tevens verzoek ik u namens de commissie op de verschillende onderdelen van het Landelijk afvalbeheerplan 2009–2021 waarover naar aanleiding van uw brief bij de Commissie nog vragen bestaan (zoals bijvoorbeeld ten aanzien van de regeling inzake de pilot zoutcavernes) geen onomkeerbare stappen te nemen.

Inbreng van de leden van de CDA-fractie

De CDA-fractie heeft kennisgenomen van de verwerking van de moties die bij de behandeling van het LAP 2009–2021 zijn ingediend. Echter bij de motie Samsom c.s. over uitgangspunten van LAP 2 (30 872, nr. 27) zagen we tot onze verbazing vermeld staan dat instabiele zoutcavernes niet langer gestabiliseerd mogen worden met stoffen die gebruikt zijn en dus als afvalstof maar ook als constructiemateriaal te classificeren zijn. Deelt u de mening dat opslag van afval een andere doelstelling is en daarmee ook andere criteria kent dan het aanbrenge van constructies en funderingen? Deelt u de mening dat niet elke fundering en constructie terugneembaar hoeft te zijn? Zo nee, kunt u aangeven welke constructies en funderingen in de toekomst niet meer kunnen worden toegepast vanwege deze eis?

Deelt u eveneens de mening dat het gewenst is in het kader van duurzaamheid om constructie- en funderingsmateriaal te gebruiken dat bestaat uit hergebruikt materiaal en dus afvalmateriaal kan betreffen? Deelt u de mening dat voorkomen moet worden dat zoutcavernes instorten en verzakkingen veroorzaken van wegen ed. (o.a. A35)? Bent u het eens dat het in het LAP2 opgenomen proefproject «opvulling zoutcavernes» doorgang moet kunnen vinden, om het risico op bodemdaling en instorting van cavernes tegen te gaan? Zo ja, bent u bereid om het stabiliseren van zoutcavernes te laten plaatsvinden zonder dat het constructiemateriaal, bestaande uit voormalig afvalstoffen, weer uit de cavernes terug te nemen moet zijn? Vindt u ook dat het in het LAP opgenomen proefproject opvulling zoutcavernes verantwoord is teneinde eventuele instortingsgevaaren in de toekomst het hoofd te kunnen bieden? Wat is het advies van het Staatstoezicht op de Mijnen in deze? Wat is het standpunt van het IPO? Zijn er andere winningen, bijvoorbeeld gaswinning, die door de uitvoering van deze motie gehinderd gaan worden? Zo ja, welke en hoe kan deze hindering opgeheven worden?

Inbreng van de leden van de PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie hebben grotendeels met instemming kennis genomen van uw brief. De uitwerking van een aantal moties raakt aan het duurzaamheidsbeleid van de overheid. Zo wordt er verwezen naar het stimuleren van recyclinggranulaat in beton, waarbij een relatie wordt gelegd met duurzaam inkopen. De leden vragen in hoeverre u bereid bent om ook andere secundaire bouwstoffen te stimuleren door met voorrang deze stoffen voor te schrijven in het kader van de criteria voor duurzaam

inkopen? En in het verlengde daarvan, in hoeverre doet zich de situatie voor dat er ongesorteerd (recyclebaar) bouwen sloopafval wordt verbrand in afvalverbrandingsinstallaties in Nederland?

U wil verder inzetten op zoveel mogelijk hergebruik van huishoudelijk afval (motie Samsom, nr. 25). Om te kunnen bewerkstelligen dat het huishoudelijk afval meer gescheiden ingezameld gaat worden, is overleg met gemeenten noodzakelijk. Met name de wijze waarop gemeenten het voor de burger mogelijk maken om gescheiden huishoudelijk afval in te leveren kan op gemeentelijk niveau het verschil maken voor de hoeveelheid gescheiden ingezameld afval. Over het algemeen zijn de meeste mensen bereid afval gescheiden in te zamelen maar dan moet wel de toegankelijkheid van de milieustraten op orde zijn en ook de toegankelijkheid van de papierbakken, de plasticbakken en dergelijke. Zo staan in de milieustraat in Utrecht bakken om plastic in te zamelen. Die bakken hebben een moeilijk toegankelijke opening waar een plastic wasmiddelenverpakking van normaal formaat maar moeilijk ingaat. Het is dan niet verwonderlijk dat mensen afzien van het gescheiden inleveren van afval. Hetzelfde geldt voor bejaarden die worstelen met de zware klep van de papierbak; dat is niet motiverend voor het gescheiden inzamelen. Het is toch bijzonder jammer wanneer de gescheiden inzameling van huishoudelijk afval op praktische problemen stukloopt. In hoeverre kunt u een landelijke minimumnorm voorschrijven om te bevorderen dat de toegankelijkheid van de inzamelpunten is gewaarborgd?

Ziet u tot slot nog mogelijkheden met de moties in hand om ervoor te zorgen dat de verbrandingscapaciteit in Harlingen niet zal worden uitgebreid?

Inbreng van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben met verbazing kennis genomen van uw reactie. Het is niet aan u om uitleg te geven aan moties. De Kamer gaat over de uitleg. Zodra een motie is aangenomen gaat u over de uitvoering naar wens van de Kamer.

In uw reactie klinkt ook uw voorkeur door voor de vrije markt en de Europese regelgeving. Die doet vermoeden dat u die vrije markt en economisch gewin belangrijker vindt dan de bescherming van het milieu en de volksgezondheid. Aan de ene kant roept u de burgers en bedrijven op zorgvuldiger het afval te scheiden, en consumenten moeten betalen voor verwijderingsbijdragen en verpakkingen. Aan de andere kant verkoopt de regering haar ziel aan de vrije markt voor afvalverbranding. Afval mag straks als nuttige toepassing worden verbrand voor energieopwekking. Kunt u uitleggen aan burgers en consumenten waarom u voor die verbranding van kostbare grondstoffen kiest? Kunt u aangeven waarom u heeft ingestemd met de verruiming in de Europese Richtlijn betreffende afvalstoffen en wie u voor uw standpuntbepaling hierover heeft geraadpleegd? Kunt u aangeven wat u precies bedoelt met de zinsnede «de inspanningen van de consument bepalen dus hoeveel afval wordt ingezet voor hergebruik en hoeveel huishoudelijk afval wordt afgevoerd naar de afvalverbrandingsinstallatie»? Betekent dit volgens u dat er geen enkele verantwoordelijkheid meer voor afvalinzamelaars en verwerkers is om afval op een zo hoogwaardig mogelijke wijze te verwerken?

De leden van de SP-fractie horen ook graag van u waarom u geen limiet stelt aan de uitbreiding van verbrandingscapaciteit in Nederland? Kunt u aangeven hoe groot u de restfractie acht die overblijft als we alle afval met de best beschikbare technieken scheiden, recyclen en hergebruiken? Hoeveel afvalverbrandingsovens hebben we in dat geval nog nodig voor Nederlands afval? Op welke wijze stimuleert u het inzetten van de best

beschikbare technieken voor scheiden en recyclen, zowel juridisch, organisatorisch als financieel?

De leden van de SP-fractie zijn slechts zeer ten dele tevreden over de wijze waarop de motie met nummer 30 872, nr. 30 wordt uitgelegd. De motie was bedoeld om het kip-ei verhaal te doorbreken. Uw verhaal lost daar niet zo veel aan op. Bent u bereid om de initiatiefnemers van de thermische verwerking van asbest actief te ondersteunen bij de opzet van hun onderneming zodat een definitieve oplossing voor het asbestafval op korte termijn in Nederland operationeel is? Zo ja, hoe gaat u dit vormgeven?

Kunt u gezien de tv-uitzending van Zembla zondagavond 28 juni en de berichten in de media over illegale praktijken van Essent Milieu op 29 juni in Polen, uw antwoord op de motie Poppe Vendrik nog eens bezien? De leden van de SP-fractie nemen, hopelijk terecht, aan dat ook voor u nu wel duidelijk is dat afval big business is? Dat er veel valt te verdienen aan afval, zeker als je het niet zo nauw neemt met de wet en de regels. Bent u bereid om de VROM-Inspectie de vergunning verleend aan alle afvalverbrandingsinstallaties en de naleving van die vergunningen te laten controleren op toepassing van best beschikbare techniek, te beginnen met de REC in Harlingen? Zo nee waarom niet, en hoe garandeert u dan aan de omwonenden van de centrale dat de gezondheid en het milieu geen schade ondervinden van die installaties?

Bent u bereid de VROM-Inspectie alle afvalverwerkers te laten controleren op naleving van EVOA richtlijnen te beginnen met het bedrijf OMRIN de Jager en Essent Milieu? Zo nee, waarom niet en hoe gaat u dan garanderen dat die illegale afvaltransporten naar het buitenland stopt?

Ook het antwoord op de motie over het niet-verruimen van de markt voor scheepsafval stelt de leden van de SP-fractie teleur. De motie was helder. Alle schepen in de Nederlandse haven die een volgende bestemming buiten de EU hebben geven het scheepsafval en de slops af. Wat precies aan deze wens van de Kamer is u niet duidelijk? Per wanneer zal deze wens van de Kamer zijn ingewilligd en verlaat geen enkel schip inclusief scheepsafval en slops de haven meer richting een bestemming buiten de EU?

De leden van de SP-fractie vragen zich ook bezorgd af wat er voor u niet duidelijk is aan het tweede deel van het dictum. Er staat zoveel als dat de markt voor havenontvangstinstallaties niet wordt vrijgegeven aan anderen dan de huidige vergunninghouders. Aanleiding van dit deel van het dictum is gelegen in het feit dat de huidige vergunninghouders al nauwelijks rond kunnen komen. Meer concurrentie op die markt zal leiden tot een nog lager afvalaanbod per vergunninghouder en dus mogelijk vergaande concessies aan de kwaliteit van de verwerking? Uit milieuhygiënisch oogpunt is er dus wel degelijk alle reden om rust op die markt te behouden.

De leden van de SP-fractie begrijpen overigens ook niets van de weigerachtige houding ten aanzien van de motie op stuk nummer 30 872, nr. 42. U vindt toch ook dat producenten door de hele keten verantwoordelijk zijn voor hun producten? Wat wordt dan precies bedoeld met dat per productstroom moet worden bezien welk maatwerk moet worden geleverd? Wordt daarmee de verantwoordelijkheid bij de producent weggenomen? De leden van de SP-fractie zien graag ook deze wens van de Kamer gewoon uitgevoerd. Als het al niet in het Landelijk Afvalbeheerplan kan, wanneer kunnen de leden dan de benodigde wetswijzigingvoorstellen tegemoet zien?

Tot slot vragen de leden zich nogmaals af waarom u zelfs als het gaat om de kostbare grondstoffen als fosfaat blijft volharden in de mogelijkheid tot verbranden van organisch afval uit tuinen en publieke buitenruimten? Onderkent u de hoge waardering voor Nederlandse compost? Onderkent u dat u hiermee uw hele geloofwaardigheid als het gaat om duurzaamheid en het sluiten van de grondstofketen ondermijnt? Hoe past

dit verbranden precies in het door u zo omarmde concept van «cradle to cradle»?

Inbreng van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van de brief over de aangenomen moties LAP 2009–2021.

De leden van de VVD-fractie willen graag weten of u bereid bent om injectie als verwerking van afvalstoffen zoals reststoffen afkomstig van de winning van zout, aardgas en olie te accepteren?

Ook willen de leden graag weten of u bereid bent om de pilot van AKZO met cavernes ongewijzigd door wil laten gaan?

Tot slot vragen de leden van de VVD-fractie zich af in hoeverre de situatie zich voordoet dat er ongesorteerd (recyclebaar) bouw- en sloopafval wordt verbrand in afvalverbrandingsinstallaties in Nederland.

Inbreng van de leden van de ChristenUnie-fractie

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van uw brief over de uitvoering van moties.

In paragraaf 2 wordt verwezen naar het stimuleren van de toepassing van recyclinggranulaat in beton. Hierbij wordt een relatie gelegd met het beleid voor duurzaam inkopen. In hoeverre bent u bereid om ook andere secundaire bouwstoffen te stimuleren door met voorrang deze stoffen voor te schrijven in het kader van de criteria voor duurzaam inkopen?

In verband met de motie Samsom c.s. (30 872, nr. 25) vraagt de ChristenUnie naar de stelling uit de Zembla-uitzending van 28 juni, dat er momenteel minder gerecycled wordt, omdat het afval dat eerder gerecycled werd, nu in de afvalverbranders verdwijnt vanwege overcapaciteit van de afvalverbrandingscentrales. Herkent u dit beeld? Kunt u nader inzicht geven in de afvalverbrandingscapaciteit en de hoeveelheid afval? Zijn er dan extra maatregelen nodig om ervoor te zorgen dat er inderdaad sprake zal zijn van materiaalhergebruik? Welke middelen zet u in om te zorgen dat afval dat gerecycled kan worden, ook daadwerkelijk gerecycled wordt? Volgens de Zembla-uitzending is het bijvoorbeeld aannemelijk dat (na)gescheiden plastic afval in de in aanbouw zijnde afvalverbrander in Harlingen gaat verdwijnen. Deelt u die mening?

Over de uitvoering van de motie over de afschaffing van de inzamelvergoeding voor kleding voor goede doelen en het wijzigen van de minimumstandaard hebben de leden van de ChristenUnie-fractie een aantal opmerkingen en vragen. Genoemde leden onderschrijven uw stelling dat de huidige markten van tweedehands textiel kunnen zorgen voor een optimale inzet van tweedehands kleding als producthergebruik. Genoemde leden constateren echter dat er wel fouten kunnen ontstaan in het proces om te komen tot deze gesorteerde textiel fracties die vervolgens hun optimale weg vinden naar diverse toepassingen op het gebied van materiaal- of producthergebruik. Zij vragen daarom of u het eens bent met de stelling dat het noodzakelijk is om alle sortering (dus zowel grofsortering als fijnsortering) van textiel in Nederland te laten plaatsvinden om zicht te kunnen houden op de correcte uitvoering? In dat geval kan namelijk aan sorteerbedrijven een gesloten administratie worden gevraagd ten aanzien van de inkomende stroom textiel en de uitgaande stroom textiel.

Wanneer textiel niet in Nederland wordt gesorteerd, dan is er geen zicht op verwerking binnen de Nederlandse wetgeving op het gebied van arbeidsomstandigheden en milieunormen. Hiernaast zijn de extra benodigde logistieke handelingen die dit proces met zich mee kan brengen zeer nadelig voor het milieu. Bij grofsortering wordt namelijk niet

specifiek op afzetmarkt uitgesorteerd, met als gevolg dat veel kledij terecht komt daar waar het niet afgezet kan worden. Bijvoorbeeld wanneer miljoenen in Nederland ingezamelde kilo's winters textiel in Afrika belanden. Deze kleding zal na fijnsortering alsnog verscheept moeten worden naar bijvoorbeeld Oost Europa. De leden vragen u daarom aandacht te besteden aan het sorteerproces en het over de grens brengen van textiel dat onvoldoende is uitgesorteerd. Zij vragen of hier aanscherping en controle nodig is. Deelt u de mening dat de definitie van grofsortering onvoldoende scherp is, waardoor misstanden kunnen plaatsvinden?

Wat betreft de inzamelvergoeding is het van belang dat textielinzameling van oudsher door Nederlandse burgers wordt gezien als een manier om bij te dragen aan het goede doel. Dit staat uiteraard naast het gemak waarmee burgers van hun overtollige kleding willen afkomen. Het overgrote deel van de kleding wordt verkocht via Nederlandse sorteerbe-drijven. Met de opbrengst steunen de charitatieve textielinzamelaars goede doelen. Dus indirect komt textiel ten goede van doelgroepen waarvoor burgers het textiel in eerste instantie ook geven. In dit verband is het dus goed om de vergoeding aan gemeenten af te schaffen, zodat een zo hoog mogelijk bedrag ten goede komt aan het goede doel.

Op het ogenblik mogen commerciële inzamelaars aan gemeenten wel een vergoeding bieden. Deelt u de mening dat dit de positie van charitatieve inzamelaars verslechtert? Genoemde leden geven in overweging om bij de uitwerking van de motie ook de CBF-norm voor textielinzameling te betrekken.

Genoemde leden stellen dat er daarnaast afspraken zouden moeten worden gemaakt welke vergoeding textielinzamelaars aan gemeenten mogen betalen voor het plaatsen van ondergrondse containers (logistieke kosten) zodat hier alleen de werkelijke kosten in kunnen worden meege-nomen.

Genoemde leden achten het van belang om bij de uitwerking van de motie rekening te houden met de kringloopbedrijven in Nederland die via containerinzameling of huis-aan-huis inzameling kleding verzamelen met gebruikmaking van wsw-medewerkers (wet sociale werkvoorziening). Zij hebben geen CBF keurmerk, maar leveren wel een belangrijke toegevoegde waarde op maatschappelijk en milieugebied die behouden zou moeten worden.

Tenslotte hebben de leden van de ChristenUnie-fractie nog de volgende vragen:

1. In hoeverre is in het jaarplan van de VROM-Inspectie opgenomen dat controles worden uitgevoerd op het scheiden van afvalstromen op bouw- en sloopplaatsen?
2. In hoeverre doet zich de situatie voor dat er ongesorteerd (recyclebaar) bouw- en sloopafval wordt verbrand in afvalverbrandingsinstallaties in Nederland?
3. Bij welke bedrijven toetst SenterNovem eens per trimester in hoeverre er sprake is van vollast van be- en verwerkingscapaciteit is in Nederland? Zijn hier ook brancheorganisaties bij deze inventarisatie betrokken?

Hoogachtend,

De griffier van de vaste commissie voor Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
M. J. van der Leeden